ספר הקנה — מצות קימה מפני שיבה

מצות קימה מפני שיבה.

ואין הרב רשאי לעבור כדי שיקומו מפניו מפני שנראה כמתיהר אלא מעקם דרכו הוא שנאמר זקן ויראת, שכל הדבר המסור ללב נאמר בו ויראת ממי שמכיר הלבבות, וגם התלמיד אינו רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית שלא יהא כבודו יותר מכבוד שמים, ועוד שם ואימא והדרת בממון ומשיב ומה קימה וגו' וגם אמר שאם היה ממזר תלמיד חכם וכהן ע"ה ממזר ת"ח קודם שנאמר יקרה היא מפנינים רצה לומר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים.

אמר לו תמיה אני על דבריהם כי ממזר נפשו נפש מסואבה ואם התורה טהרתו אין לך תיקון גדול לממזר מזה לעסוק בתורה וליטהר לבא בקהל, אמר לו בני גם כהן גדול עם הארץ טמא הוא שמטמא האוכלין, מכל מקום לא דמי נפש מסואבה מעיקרא לנפש טהורה מעיקרא ואף על פי שלמד תורה נפשו לא טהורה, אלא שזה שהקדימו ממעלת התורה היא חכמת אלקים המרשמת והכהן המעיט מעלתו שהיה נאחז בחסד דכתיב ותורת חסד על לשונה.

וגם ארז"ל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלו מעוני וכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר.

אמר לו אם כן שסופו לקיימה מעושר אם כן קבל שכרו מצד שקיימה מעוני והלא אמרינן אין נותנין שכרן של מצות בעולם הזה.

ועוד זה שבטלה מעושר באיזה דבר זכה בעשרו שהרי מבטל התורה, ועוד למה יבטל מעוני אמת כי הקב"ה יקח ממונו מ"מ שמא יחזור בתשובה בהיותו עושר ושב עני ויפשפש במעשיו כענין יפשפש מר במעשיו.

אמר לו בני התורה רומזת בתפארת וגם בכנ"י אשר משם העושר בא לעולם כי מצפון קבלתם (נ"א קבלתה) ומצפון זהב יאתה ומשם בא אליה העושר, והיה לו לקיים התורה כדי שיתקיים עשרו והוא לא עשה כן אלא משלם רעה תחת טובה שעל ידי ביטול התורה מונעת תורה קדומה השפעתה מד"ו פרצופין, ע"כ לוקחין עשרו מדה כנגד מדה וכששב עני הקב"ה מחזיק לבו כענין ויחזק ד' את לב פרעה כי ראה בטובה ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו, אך זה העני המקיימה מושך מתרומה גדולה היא חכמה עילאה הנקרא תורה קדומה כל טוב בארץ ואז טוב הארץ יאכל אשריו ואשרי יולדתו.

ודע בני באמת כי הבן חייב לקום מפני אביו אף כי אביו הוא תלמידו והאב פטור מכבוד בנו אף כי הוא רבו.

אמר לו רבי ויחייב הקב"ה להאב לכבד את בנו אפילו כשאינו רבו כל שכן כשהוא רבו דלמא בנו הוא אביו מי לא מברכינן שלא עשני גוי הכי נמי ניחוש.

אמר לו בני אפילו הכי הוא (הואיל) והן פנים שאינם נראים פטור מ"ט האב העליון חכמה עילאה למעלה מהאם היא הבינה ומבניה הוא ההיקף אין לקום האב מפני הבן כי בנו משועבד לו אף כי הוא רבו שהרי תפארת תורה שבכתב משועבד הוא לאב הוא חכמה עילאה.

וגם אמרו רז"ל הנפטר מרבו אל יראה לו אחוריו אלא ילך לאחריו ויראה לו פניו והכוונה שתפארת ישראל רב על הנצחיים ובחזרת פניהם ממנו מקבלים מהאש הגדולה.